

Nr 299

Av herr **Andersson, Torsten**, och herr **Franzén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till bidrag till företagarföreningar m. fl. samt till täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustrieföretag m. m.*

Det torde numera icke råda några delade meningar om den betydande roll företagarföreningarna spelar för småföretagsamheten i vårt land. Sedan de äldre föreningarna vunnit värdefulla erfarenheter om verksamhetens uppbyggnad och administration samt föreningar tillkommit i alla län kan denna verksamhet sägas ha stabiliserats på ett sätt som inger de bästa förhoppningar för framtiden. Statsmakterna har också visat sitt intresse för och uppskattning av verksamheten genom att efter hand bevilja ökade anslag såväl för föreningarnas låneverksamhet som för deras administration.

För den utbyggnad av näringslivet som är nödvändig för att om möjligt förhindra en ödeläggande avfolkning av landsbygden, har företagarföreningarna redan gjort en betydande insats, och man har all anledning förvänta ytterligare betydande framsteg i fråga om denna utbyggnad. All praktisk erfarenhet visar att det är ett förstahandsintresse att ordna sysselsättning och förbättrade inkomster om folket skall stanna kvar i sin hembygd. Finns inte arbete och inkomstmöjligheter på hemorten, tar man konsekvenserna härav och söker sig till annan ort. En följd härav är städernas alltjämt starka befolkningstillväxt med därav följande mycket kapitalkrävande nyinvesteringar i industriella anläggningar, bostäder, kommunikationer, service m. m. I en situation då det är en samhällsangelägenhet av första ordningen att kunna inskränka på kapitalåtgången måste det vara av värde att kunna satsa pengar i mindre omfattning — i detta fall på företagarföreningarna i landet — för att nå samma resultat som i storstaden kräver mycket omfattande investeringar.

I statsverkspropositionens bil. 12 p. 53 under X h. t. upptar föredragande statsrådet till behandling de anslagsfrågor, som sammanhänger med företagarföreningarnas verksamhet.

I fråga om *lån till företagarföreningar* erinrar statsrådet om att under Statens utlåningsfonder för budgetåret 1956/57 anvisats 3 milj. kronor och för budgetåret 1957/58 4 milj. kronor, varjämte å tilläggsstat I för budgetåret 1956/57 för samma ändamål såsom medelsanvisning av engångsnatur anvisats 30 milj. kronor.

Evad gäller det sistnämnda engångsanslaget å 30 milj. kronor bör vitsordas den stora betydelsen av detta. Utan detta extra anslag skulle enligt vår uppfattning småföretagsamhetens kreditsituation i dag ha varit väsentligt svårare. Men behovet av ytterligare lånemedel står fullt klart. Företagarförningarnas förtroenderåd, som representerar den samlade erfarenheten på hithörande område, har i skrivelse i september 1957 begärt ytterligare 30 miljoner redan för innevarande budgetår. Med hänsyn till att i runt tal 23 milj. kronor enligt beräkning skulle stå till förfogande för utlåning från tiden 1 september 1957 till budgetårets utgång anser sig emellertid föredragande statsrådet icke kunna tillmötesgå förtroenderådets hemställan och stannar därför vid att föreslå att lånemedelsanslaget för nästa budgetår upptas till 5 milj. kronor.

Av de 23 milj. kronor, som beräknades vara disponibla för senare delen av innevarande budgetår, tog Kungl. Maj:t genom beslut den 20 december 1957 i anspråk drygt 6,5 miljoner för utlåning till företagarföreningar. Därmed återstod disponibla vid innevarande kalenderårs ingång 6 å 7 milj. kronor. Med kännedom om det alltjämt starka kapitalbehovet inom småföretagsamheten torde man kunna utgå ifrån att hela detta belopp kommer att tas i anspråk så att fonden är tömd vid nästa budgetårs ingång. Även synes man kunna räkna med att till företagarföreningarna återgående lånemedel, av föredragande statsrådet beräknade till 4 milj. kronor, till betydande del kommer att tas i anspråk för nyutlåning.

Enligt vår mening är det av synnerlig vikt att företagarföreningarnas lånebehov tillgodoses i något högre grad än som sålunda föreslagits, och en höjning av anslaget för budgetåret 1958/59 till 10 milj. kronor synes oss väl motiverat. Vi är beredda att i annat sammanhang föreslå besparingar i budgeten som täcker vad vi sålunda äskat.

I fråga om bemyndiganderamen för *den statliga kreditgarantigivningen*, som för närvarande utgör 10 milj. kronor, har företagarföreningarnas förtroenderåd hemställt om en ökning för nu löpande budgetår till 25 milj. kronor. Kommerskollegium hemställer att ramen för innevarande år vidgas till 20 milj. kronor. Föredragande statsrådet konstaterar att den statliga garantigivningen är ett värdefullt komplement till företagarföreningarnas utlåningsverksamhet, men med hänsyn till pågående utredning angående avvägningen av olika former av statligt stöd åt hantverk och småindustri anser han sig icke kunna tillstyrka större utvidgning av bemyndiganderamen än till 15 milj. kronor för innevarande budgetår. Däremot föreslår han att ramen för nästa budgetår ökas till 20 miljoner kronor. Denna sistnämnda ökning är att hälsa med tillfredsställelse, men med hänsyn till småföretagsamhetens beträngda kreditläge är det vår uppfattning att starka skäl talar för att följa kommerskollegii förslag och likaledes fastställa ramen för innevarande budgetår till 20 milj. kronor. Denna ökning skulle ge möjlighet att

avlyfta åtskilliga kreditbekymmer för småföretagare, som önskar bygga ut sina företag eller nyetablera. Vi föreslår därför att bemyndiganderamen för den statliga kreditgarantigivningen för budgetåret 1957/58 ökas till 20 milj. kronor.

Anslaget till företagarföreningarnas *administrationskostnader* upptas i innevarande års budget till drygt 1 miljon kronor. Under hänvisning till att föreningarna bör kunna ta i anspråk sina nettoränteinkomster för täckande av administrationskostnaderna anser kommerskollegium att anslaget för nästa budgetår bör utgå med 500 000 kronor. Föredragande departementschefen ansluter sig helt till kollegii uppfattning att föreningarnas ränteinkomster i första hand skall användas för täckande av administrationskostnaderna och uttalar den uppfattningen att något särskilt anslag för ändamålet i fortsättningen icke bör utgå. Under hänvisning till att nya föreningar måste räkna med jämförelsevis små ränteinkomster till en början föreslås ett övergångsbidrag å 200 000 kronor.

Detta förslag om ett successivt slopande av varje administrationsbidrag från statens sida och förvaltningskostnadernas täckande med ränteinkomster har av lättförstådda skäl väckt oro inom företagarföreningarna. Avsikten med föreningarnas långivning är att medverka i det riskvilliga kapitalet till hantverk och småindustri. Skall man från föreningarnas sida i den omfattning som är önskvärd kunna stimulera utökning och nyetablering av småföretagsamhet måste man ha möjligheter att ge förtroendekrediter och ta risker. Om staten — såsom av föredragande departementschefen jämväl föreslås — minskar på subventionsmedlen och tar bort möjligheten att täcka risker med ränteinkomsterna, vilka under dessa förhållanden måste tas i anspråk för administrationen, måste det uppstå osäkerhet i företagarföreningarnas låneverksamhet.

Företagarföreningarnas förtroenderåd har i skrivelse till Kungl. Maj:t framhållit att administrationsbidrag baserat på ränteinkomster måste vara väsentligt osäkrare än när föreningarna kan räkna med ett fixt bidrag från staten. Föredragande departementschefen gör inget uttalande beträffande statens hållning i denna fråga vid en eventuell allmän räntesänkning. Det är alltså oklart huruvida företagarföreningarna vid en depression med åtföljande räntesänkningar ensamma skall bära därmed uppstående förluster. För att icke äventyra den stabilitet i föreningarnas verksamhet som inledningsvis konstaterats numera finns, torde det vara nödvändigt att staten ikläder sig ansvaret för ett fixt administrationsbidrag.

Till stöd för denna vår uppfattning kan erinras om vad föredragande departementschefen vid behandling av denna fråga anförde i 1956 års statsverksproposition:

»Även enligt min mening finns det skäl för en ökad medelsanvisning. Jag tänker därvid bl. a. på sådana fall, där verksamheten mer påtagligt utvid-

gats och bidrag från andra håll än staten ökats. I anslutning härtill kan erinras om att i den mån ytterligare företagarföreningar tilldelas statsmedel för utlåning, de samtidigt anförtros uppgiften att vara lokalorgan för den statliga lånegarantiverksamheten. Härmed sammanhängande åligganden kan medföra ökade administrationskostnader för vederbörande förening. Det kan även förutses, att nya företagarföreningar bildas, vilka befinnes bära åtnjuta bidrag.»

Enligt vår uppfattning täcker detta uttalande väl de verkliga förhållandena, och ingenting synes sedan dess ha inträffat som kan föranleda en annan uppfattning. Vi föreslår därför att anslaget till administrationskostnader uppräknas med 500 000 kronor till sammanlagt 700 000 kronor. Liksom tidigare förutsatts är vi beredda att föreslå motsvarande besparingar på budgeten i annat sammanhang.

Med anledning av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln, punkt 53: *Bidrag till företagarföreningar m. fl.* för budgetåret 1958/59 måtte anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor, varav 700 000 kronor till administrationsbidrag och 500 000 kronor som subventionsmedel, samt

vid behandling av punkt 54 i förenämnda huvudtitel: *Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och småindustriföretag m. m.* måtte medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag må under budgetåret 1957/58 beviljas med 10 000 000 kronor utöver tidigare medgivet belopp.

Stockholm den 26 januari 1958

Torsten Andersson

Nils Franzén